

W. ELGERSMA

Leeuwarderweg 3

FRANEKER

PROGRAM VAN BEGINSELEN

EN

STATUTEN

VAN DEN

BOND VAN KIESVEREENIGINGEN

OP

CHRISTELIJK-HISTORISCHEN GRONDSLAG,

IN DE

PROVINCIE FRIESLAND.

Opgericht te Leeuwarden 24 Maart 1898.

STATUTEN.

I. Algemeene Bepalingen.

Art. 1.

De Bond van Kiesvereeningen op Christelijk-Historischen Grondslag in de provincie Friesland wordt gevormd door de plaatselijke Kiesvereeningen, die tot basis van samenwerking hebben aangenomen het program van beginselen vastgesteld in de vergadering van afgevaardigden te Leeuwarden 1 December 1898.

Art. 2.

De Bond stelt zich ten doel in deze provincie met alle wettige middelen:

- a. de bekendheid met de Christelijk-Historische beginselen te vermeerderen;
- b. de samenwerking tusschen de Kiesvereeningen op Christelijk-Historischen Grondslag te bevorderen;
- c. de verkiezing van zulke mannen in de vertegenwoordiging van land, gewest en gemeente te steunen, die als dragers der Christelijk-Historische beginselen het vertrouwen der kiezers verdienen.

Art. 3.

Hij is samengesteld op de volgende wijze:

de plaatselijke Kiesvereeningen verkiezen een plaatselijk bestuur, dat met de leiding van zaken in de gemeente belast is;

de plaatselijke Kiesvereeningen in elk district benoemen afgevaardigden ter vorming van een districts-bestuur, dat met de leiding van zaken in het district belast is;

de plaatselijke besturen vormen in elk kiesdistrict met het districts-bestuur eene districts-vereeniging;

de districts-vereenigingen benoemen afgevaardigden ter vorming van een provinciaal-bestuur, dat met de leiding van zaken in de provincie belast is.

II. Van de Plaatselijke Kiesvereenigingen.

Art. 4.

De plaatselijke Kiesvereenigingen behouden hare zelfstandigheid; en hare vrijheid voor zooveel deze met de onderlinge samenwerking bestaanbaar is.

Art. 5.

Zij regelen hare eigene aangelegenheden, beschikken over hare eigene geldmiddelen en zijn verantwoordelijk voor de door haar gedane uitgaven.

Zij stellen definitief hare kandidaten voor lid van den Gemeenteraad.

Zij zijn bij hare handelingen in deze alleen gebonden aan haar beginsel.

Art. 6.

Zij hebben als voorwaarde van aansluiting bij den bond zich te houden aan de navolgende, in haar huishoudelijk reglement te omschrijven bepalingen:

- a. zij dragen bij voorkeur den naam: „Groen van Prinsterer”;
- b. zij aanvaarden het door den Bond vastgestelde program van beginselen;
- c. zij benoemen een afgevaardigde voor het districts-bestuur;
- d. zij dragen een jaarlijks vast te stellen quotum voor de kas van het districts-bestuur bij;
- e. zij proclameeren bij de verkiezingen voor lid van de Tweede Kamer der Staten Generaal en voor lid der Provinciale Staten de kandidaten, die door de districts-vereeniging definitief zijn gesteld;

- f. zij geven in zake verkiezingen en andere voorname aangelegenheden van hare besluiten binnen drie dagen kennis aan het districts-bestuur;
- g. zij vormen zoo noodig in verband met locale omstandigheden onderafdeelingen, die den naam der plaatselijke Kiesvereeniging dragen met bijvoeging van het deel der gemeente, hetwelk deze omvatten.

Art. 7.

Zij bepalen bij huishoudelijk reglement de plaats, waar zij gevestigd worden; den kring, welken zij omvatten; de werkzaamheden, welke zij verrichten; de vereischten welke voor het lidmaatschap gesteld worden; de onderafdeelingen, waarin zij gesplitst zijn en de wijze, waarop het bestuur saamgesteld wordt.

Dit reglement wordt ter goedkeuring opgezonden naar het districts-bestuur.

III. Van de Districts-Besturen.

Art. 8.

In elk kiesdistrict benoemen de plaatselijke Kiesvereenigingen jaarlijks vóór den 1sten Maart afgevaardigden ter vorming van een districts-bestuur.

Het districts-bestuur wordt gevestigd en vergadert zoo mogelijk in de hoofdplaats van het kiesdistrict.

Het is samengesteld uit de afgevaardigden van al de aangesloten plaatselijke Kiesvereenigingen in het kiesdistrict.

Tenzij met het oog op abnormale toestanden bij huishoudelijk reglement anders wordt bepaald, heeft in het districts-bestuur voor iedere plaatselijke Kiesvereeniging één afgevaardigde zitting.

Art. 9.

Het is binnen zijn ressort belast met het bevorderen van de beginselen van den Bond; het bewaren van de goede

verstandhouding en samenwerking tusschen de aangesloten plaatselijke Kiesvereeningen en het leiden van de kiezers bij de verkiezingen voor lid der Tweede Kamer en voor lid der Provinciale Staten.

Art. 10.

Het bepaalt naar zijne uitgaven het quotum, dat door elke plaatselijke Kiesvereening binnen zijn ressort jaarlijks vóór den 15den Maart in verhouding tot het door haar uit te brengen aantal stemmen in de vergadering van de districts-vereening aan het districts-bestuur moet worden opgezonden.

Het mag geene uitgaven doen boven de vijftig gulden zonder daarvoor machtiging van de districts-vereening te hebben aangevraagd en verkregen.

Art. 11.

Het benoemt jaarlijks uit zijn midden een Voorzitter, Secretaris en Penningmeester, die de bij deze functiën behorende werkzaamheden verrichten.

Het vergadert zoo dikwijls het door den Voorzitter wordt opgeroepen.

Het roept, indien het zulks noodig acht, een plaatselijk bestuur tot eene gecombineerde vergadering op.

Art. 12.

Het zendt de door de plaatselijke Kiesvereeningen ter goedkeuring toegezonden huishoudelijke reglementen ten fine van advies aan het provinciaal-bestuur op en zendt deze, bijaldien zij niets strijdigs met de statuten bevatten, na gunstig advies van het provinciaal-bestuur, bekrachtigd aan de betrokken plaatselijke Kiesvereeningen terug.

De aansluiting eener plaatselijke Kiesvereening dagteekent van den dag der goedkeuring van haar reglement.

Het geeft binnen drie dagen van zijne besluiten aan het provinciaal-bestuur en, voor zoover een besluit betrekking heeft op de plaatselijke Kiesvereeningen, aan de plaatselijke Kiesvereeningen kennis.

Art. 13.

Het regelt bij huishoudelijk reglement de orde van werkzaamheden; den tijd van vergaderingen; de taak van Voorzitter, Secretaris en Penningmeester; en de werkzaamheden der districts-vereeniging.

Art. 14.

In districten, waar nog slechts ééne plaatselijke Kiesvereeniging is gevestigd, vervangt het plaatselijk bestuur het districts-bestuur met overname van diens verplichtingen en rechten.

IV. Van de Districts-Vereenigingen.

Art. 15.

In elk kiesdistrict vormen de besturen der plaatselijke Kiesvereenigingen met het districts-bestuur eene districts-vereeniging.

De districts-vereeniging wordt gevestigd en vergadert zoo mogelijk in de hoofdplaats van het kiesdistrict.

In geval, dat eene plaatselijke Kiesvereeniging bij de verkiezingen voor lid der Provinciale Staten tot een ander kiesdistrict behoort, voegt haar bestuur zich tot de districts-vereeniging, waar het tijdelijk onder ressorteert.

Art. 16.

Het doel der districts-vereeniging is het stellen van candidaten bij de verkiezingen voor lid der Tweede Kamer der Staten Generaal en voor lid der Provinciale Staten.

Ieder plaatselijk bestuur brengt een getal stemmen uit in evenredigheid met het aantal leden zijner kiesvereeniging.

Kiesvereenigingen, die in gebreke zijn gebleven het verschuldigde quorum aan het districts-bestuur te voldoen, verliezen haar stemrecht.

Het districts-bestuur heeft bij het stellen van candidaten gezamenlijk ééne stem.

Het besluit der districts-vereeniging in zake de herstemmingen heeft het karakter van advies.

De leden der Kiesvereeningen behouden hunne vrijheid bij het uitbrengen van hunne stem.

Art. 17.

Jaarlijks wordt in de eerste helft der maand April eene vergadering der districts-vereeniging belegd, waarin zoo noodig de candidaten voor de verkiezingen worden gesteld.

De plaatselijke besturen brengen in deze vergadering bij het stellen van candidaten volgens opdracht der door hen vertegenwoordigde Kiesvereeningen hunne stemmen uit.

Art. 18.

Het moderamen der districts-vereeniging is het districts-bestuur.

Het kan, indien het zulks noodig acht, eene buitengewone vergadering der districts-vereeniging uitschrijven.

Het is verplicht eene buitengewone vergadering te beleggen bij eene herstemming of bij eene tusschentijdsche verkiezing; en voorts zoo dikwijls dit door drie plaatselijke besturen met opgaaf van redenen wordt verlangd.

Art. 19.

De uitgaven der districts-vereeniging worden uit de kas van het districts-bestuur bestreden.

Art. 20.

Het moderamen geeft van de besluiten der districts-vereeniging onverwijld kennis aan de betrokken personen en aan het provinciaal-bestuur.

V. Van het Provinciaal-Bestuur.

Art. 21.

De districts-vereenigingen benoemen jaarlijks vóór den 15den April afgevaardigden tot vorming van een provinciaal-bestuur.

Het provinciaal-bestuur vertegenwoordigt den Bond en treedt in en buiten rechten als orgaan van den Bond op.

Het wordt gevestigd en vergadert in de hoofdstad der provincie.

Art. 22.

Het is voor de geheele provincie belast met de verspreiding van de beginselen van den Bond; met de handhaving en voltooiing van de organisatie der kiesvereenigingen; met de bevordering van de onderlinge samenwerking der districtsbesturen en met de algemeene leiding bij de verkiezingen voor lid der Tweede Kamer der Staten-Generaal en voor lid der Provinciale Staten.

Art. 23.

Het is samengesteld uit acht afgevaardigden en drie buitengewone leden.

Iedere districts-vereeniging zendt één afgevaardigde.

De gezamentlijke afgevaardigden kiezen jaarlijks in de eerste vergadering na den 15den April de drie buitengewone leden uit de leden der plaatselijke Kiesvereenigingen.

De buitengewone leden hebben adviseerende stem.

Art. 24.

Het wijst uit zijn midden een moderamen van drie leden aan, hetwelk zich belast met de dagelijksche regeling van zaken.

De leden van het moderamen verdeelen onderling de functiën van Voorzitter, Secretaris en Penningmeester en verrichten de bij deze functiën behoorende werkzaamheden.

De Secretaris houdt copie van alle belangrijke uitgaande stukken en zorgt voor de goede orde van het archief.

Het kan voorts in verband met het streven van den Bond bijzondere commissiën voor bepaalde doeleinden benoemen, zoowel uit de leden van het provinciaal-bestuur als uit de leden van den Bond.

Deze commissiën zijn aan de besluiten van het provinciaal-bestuur onderworpen en kunnen ten allen tijde tot verantwoording geroepen worden.

Zij ontvangen, zoo noodig, van het provinciaal-bestuur subsidie tot verrichting harer werkzaamheden.

Art. 25.

Het vergadert zoo dikwijls het door de commissie van uitvoering wordt opgeroepen, of bijaldien dit door drie zijner leden wordt verlangd.

Aan de leden wordt minstens acht dagen vóór het houden der vergadering een oproepingsbrief gezonden met opgaaf der agenda.

Voorstellen, vreemd aan de orde van den dag, kunnen alleen met goedvinden van $\frac{2}{3}$ der aanwezige leden in behandeling genomen worden.

Het kan aan derden toegang tot en recht van spreken in zijne vergadering verleen.

Het heeft het recht een districts-bestuur tot eene gecombineerde vergadering op te roepen met vermelding van het doel der oproeping.

Art. 26.

Het belegt in de tweede helft der maand April of in de eerste helft der maand Mei eene vergadering, waarin de nieuwe afgevaardigden worden toegelaten en de oude gede-missionieerd, en waarin de buitengewone leden worden gekozen.

Het belegt in de tweede helft der maand Mei eene vergadering, waarin de Penningmeester verantwoording doet van zijn beheer en de kas overdraagt aan zijn opvolger, en waarin de Secretaris het archief in handen stelt van zijn opvolger.

Art. 27.

Het verleent aan de huishoudelijke reglementen der districts-besturen, zoo deze niets strijdigs met de statuten bevatten, zijne goedkeuring.

Het dient de districts-besturen van advies over de toegezonden huishoudelijke reglementen der plaatselijke Kies-vereenigingen.

Art. 28.

Het treedt in overleg met de verschillende districts-besturen over het stellen van candidaten bij de verkiezingen.

Het geeft aan de districts-vereenigingen advies omtrent den bij de herstemmingen te volgen gedragslijn.

Art. 29.

In districten, waar slechts ééne plaatselijke Kiesvereeniging is gevestigd, zendt de plaatselijke Kiesvereeniging een afgevaardigde voor het provinciaal-bestuur.

Deze treedt echter onmiddellijk af, zoodra in het door hem vertegenwoordigd kiesdistrict tengevolge van het oprichten eener tweede plaatselijke Kiesvereeniging, eene districts-vereeniging wordt gevormd, welke onverwijld een afgevaardigde benoemt ter vervanging van den afgetredene.

Indien in een kiesdistrict geen aangesloten plaatselijke Kiesvereeniging bestaat, benoemt het provinciaal-bestuur een voorloopig districts-bestuur uit personen, die met het program van beginselen van den Bond instemmen, welk bestuur onder toezicht van het provinciaal-bestuur met de leiding in het district belast wordt en de totstandkoming van plaatselijke Kiesvereeningen bevordert.

Dit bestuur zendt een voorloopig afgevaardigde voor het provinciaal-bestuur met adviserende stem.

Deze treedt echter onmiddellijk af, zoodra eene plaatselijke Kiesvereeniging in het door hem vertegenwoordigd district wordt gevestigd, welke onverwijld in zijne plaats een afgevaardigde zendt.

Art. 30.

De uitgaven van het provinciaal-bestuur worden bestreden door omslag over de districts-besturen, die elk een gelijk bedrag storten.

Indien in een kiesdistrict slechts twee plaatselijke Kiesvereeningen zijn gevestigd, kan het districts-bestuur volstaan met de helft van het bedrag van een ander districts-bestuur.

Indien in het kiesdistrict slechts ééne plaatselijke Kiesvereeniging is gevestigd, kan het plaatselijk bestuur, dat het districts-bestuur vervangt, volstaan met een derde van dit bedrag.

Het provinciaal-bestuur mag geene uitgaven doen boven de honderd gulden zonder schriftelijke machtiging van de meerderheid der districts-besturen te hebben verkregen.

Art. 31.

Van de besluiten van het provinciaal-bestuur wordt onverwijld aan de betrokken personen en besturen kennis gegeven.

VI. Slotbepalingen.

Art. 32.

Tenzij door de Statuten anders is voorgeschreven, spreken en stemmen in elke vergadering de leden naar eigen overtuiging; hebben de leden ieder ééne stem; en worden alle besluiten genomen met meerderheid van stemmen der aanwezige leden.

Over personen wordt schriftelijk, over zaken mondeling gestemd.

Bij staking van stemmen beslist over personen het lot.

Bij staking van stemmen over zaken wordt een voorstel geacht verworpen te zijn.

Art. 33.

De aftredende leden in alle besturen en commissiën zijn terstond herkiesbaar.

Zij leggen hunne functiën niet neder, voordat zij door de nieuw benoemden zijn vervangen.

Art. 34.

Alle geschillen moeten zooveel mogelijk door de betrokken besturen in der minne worden bijgelegd. Zij kunnen daartoe de bemiddeling van derden inroepen.

Bijaldien deze bijlegging niet gelukt, worden de geschillen tusschen plaatselijke besturen door het districts-bestuur; tusschen een plaatselijk bestuur en het districts-bestuur door de districts-vereeniging; tusschen districts-besturen door het provinciaal-bestuur beslecht.

Art. 35.

Het vereenigingsjaar loopt van 1 Januari tot 31 December.

De Bond is gevestigd te Loeuwarden en wordt aangegaan voor den tijd van negenentwintig achtereenvolgende jaren.

MEIJER & SCHAAFSMA — LEEUWARDEN.